

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Středočeský

Inspekční zpráva

Zvláštní škola Rudná

5. května 583, 252 19 Rudná

Identifikátor školy: 600 053 563

Termín konání orientační inspekce: 14. a 16. květen 2001

Čj.	023 240/01-1093
Signatura	ob4nu130

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zvláštní škola Rudná je příspěvková organizace zřízená Obcí Rudná. Ve školním roce 2000/2001 má tři třídy zvláštní a jednu třídu pomocné školy.

Vyučuje se podle vzdělávacího programu Zvláštní školy čj. 22 980/97-22 a Pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy čj. 24 035/97-22.

Kapacita školy (40 žáků) je dodržována.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Třída pomocné školy (počty, psaní, řečová, pracovní a výtvarná výchova)

Hodinová dotace předmětů je stanovena bez úprav, shodně s učebním plánem uvedeném ve schváleném vzdělávacím programu. Žáci třídy pomocné školy se vyučují podle individuálních vzdělávacích plánů, které vycházejí jak ze speciálně-pedagogické diagnostiky, tak z učebních osnov. Koncipování plánů na období jednoho měsíce umožňuje pružně reagovat na úroveň osvojených dovedností a vědomostí žáků a důsledně realizovat kontinuitu učebního procesu. Přestože je rozvrh hodin pevně stanoven, měla organizace vyučovacího procesu ojedinele charakter výukových bloků, ve kterých byly odstraněny pevné hranice mezi jednotlivými předměty. Tento způsob organizování výuky velmi dobře vyhovoval specifickým vzdělávacím potřebám zařazených žáků.

Ve třídě pomocné školy je ve výuka všech předmětů vyjma řečové a hudební výchovy zajišťována vyučujícími, kteří nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti ve smyslu § 2 odst. 4 vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Chybějící odbornost neměla výrazně negativní dopad na kvalitu výuky, vyučující ji nahrazují kvalitní a pečlivou přípravou.

Materiální podmínky výuky jsou velmi dobré. Vyučuje se v prostorné, podnětně a účelně vybavené třídě. Její interiér je řešen s ohledem na snadnou unavitelnost mentálně postižených žáků. Jedna část je uspořádána jako učebna, druhá jako prostor pro pohybové aktivity, některé učební činnosti a relaxaci. Je vyzdobena převážně výtvarnými pracemi žáků. Pro výuku jsou k dispozici ucelené řady učebnic, další doplňující učební texty, dostatek pomůcek, včetně didaktické techniky a počítač s vhodnými výukovými programy. PC byl při vyučování běžně využíván k individuální práci žáků. Pracovní výchova se vyučuje také v dobře vybavené školní dílně a cvičné kuchyni. Dodržování psychohygienických zásad výuky se kladně projevilo ve všech činnostech. Vyučující důsledně respektovali specifické vzdělávací potřeby žáků, výuku vedli přiměřeným tempem, bez spěchu a s ohledem na psychomotorické dispozice žáků. Časté střídání činností přispívalo k udržení pozornosti.

Organizaci výuky, její metody a formy vyučující účelně a vhodně přizpůsobovali skladbě třídy a důsledně individualizovali podle možností jednotlivých dětí. Žáci se učili pracovat podle pokynů i samostatně. Stanovené úkoly směřovaly zejména k procvičování a upevňování učiva. Ke splnění vzdělávacích cílů přispívaly názornost výuky, navazování na vlastní zkušenosti žáků a zaměření na uplatnění osvojovaných dovedností v praxi. Malá škála činností, které by žáci mohli plnit bez pomoci učitelek, se nepříznivě projevila v některých hospitovaných hodinách méně efektivním využitím vyučovací doby. Vyučující kladli důraz na výchovné vyučování, zejména na posilování vzájemně pozitivních vztahů a na utváření základních společenských, pracovních a hygienických návyků.

Na pracovní atmosféru v hodinách měly příznivý vliv přirozená, nenásilná motivace a hodnocení. Ke vzbuzení zájmu žáků o činnost učitelky většinou využívaly různé motivační výzvy, obrázky, říkanky, navození známých situací apod. Stejně dobře motivačně působilo i hodnocení, kladně byl oceňován každý pokrok, snaha nebo pouhé zapojení do činnosti. Forma hodnocení odpovídala úrovni rozvoje žáků.

Pozitivní vztahy mezi učitelkami a žáky se projevíly v ochotě většiny dětí ke spolupráci při všech činnostech. Téměř permanentně negativistický postoj k plnění jakéhokoliv úkolu a někdy nevhodné chování jednoho žáka řešily taktně, s potřebnou dávkou tolerance, ale současně byly ve svých požadavcích důsledné. Významnější rezervy byly shledány v rozvíjení řečového projevu žáků. Ti měli méně příležitostí vyjadřovat se mluveným slovem, ani v jednom případě vyučující nezařadili verbalizaci realizovaných činností.

Plánování, podmínky a organizování výuky, motivace a hodnocení mají velmi dobrou úroveň. Interakce a komunikace vykazují pozitiva a negativa téměř v rovnováze.

Výuka ve třídě pomocné školy je hodnocena jako nadprůměrná.

Zvláštní škola (český jazyk, matematika, pracovní vyučování, řečová výchova, vlastivěda, zeměpis, přírodověda)

Týdenní hodinová dotace hospitovaných předmětů odpovídá realizovanému vzdělávacímu programu. Vyučující se řídí písemně zpracovanými tematickými plány, které vyjma pracovního vyučování odpovídají osnovám a zajišťují kontinuitu výuky mezi jednotlivými ročníky. Výuka pracovního vyučování je organizována ve skupinách složených z více ročníků a pracuje se v nich většinou podle jednotného tematického plánu. V důsledku toho není v předmětu pracovního vyučování často zajištěna posloupnost a návaznost osvojovaných dovedností. Většina hodin byla učitelkami promyšlená z hlediska jejich organizace, přípravy pomůcek a tabule i volby metod.

Český jazyk, matematiku a přibližně polovinu hodinové dotace předmětů vlastivěda a řečová výchova vyučují učitelé splňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Vyučující zeměpisu a přírodovědy tyto podmínky nesplňují. Výuka pracovního vyučování je zajišťována převážně učiteli, kteří získali odbornou a pedagogickou způsobilost.

Prostorové podmínky pro výuku sledovaných předmětů velmi dobře vyhovují. Vyučuje se v kmenových, účelně uspořádaných učebnách. Přestože škola má kvalitní fond učebních pomůcek, který je průběžně modernizován a doplňován, učitelky ho v některých hospitovaných hodinách optimálně nevyužily. K dispozici je dostatek učebnic a učebních textů. Didaktická a výpočetní technika je pořízována účelně, v každé třídě je běžně využíván počítač s vhodnými výukovými programy pro individuální práci. Pro výuku pracovního vyučování se využívají kromě kmenových tříd standardně vybavená cvičná kuchyně a školní dílna. Část strojního vybavení dílny je soukromým majetkem jedné z učitelek. Pracovního materiálu má škola dostatek, získává ho i formou sponzorských darů. V současnosti se chystá úprava pozemku pro výuku pěstitelských prací. Všechny třídy i prostory školy jsou velmi vkusně vyzdobeny výtvarnými pracemi a výrobky žáků.

Stavba většiny hodin byla dobře připravená, odpovídala výukovým cílům, věku a vzdělávacím potřebám žáků. V organizaci vyučovacího procesu převládaly individuální práce a práce ve skupinách, které umožňovaly všem žákům úspěšné uplatnění. Při skupinových činnostech byli žáci vedeni ke vzájemné kooperaci. Pozitivem některých hodin byla práce s chybou. Vyučující věnovali dostatek pozornosti upevňování a procvičování probíraného učiva. Soustavně uplatňovali zásadu spojení teorie s praxí, výuku směřovali k využívání poznatků v praktickém životě. Často kladli do popředí také ekologickou problematiku. Podle možností žáků vytvářeli

dostatečný prostor pro aktivní učení, v případě potřeby jim pomáhali s aplikací učiva při řešení praktických úkolů. Pracovní atmosféra v několika hodinách byla nižší z důvodu nedostatečné vytíženosti pohotovějších žáků. Častěji se vyskytujícími metodickými nedostatky byly opomíjení závěrečného shrnutí a utřídění probíraného učiva a ve výuce pracovního vyučování nepřipravení ukázky finálního výrobku.

Učitelky žáky neustále při všech činnostech motivovaly. Využívaly k tomu aktualizaci učiva, navazování na vlastní prožitky, často uplatňovaly mezipředmětové vztahy a povzbuzující slovní hodnocení. Vhodně zvolená motivace se příznivě projevila v aktivním zapojení žáků a jejich zájmu o výuku. Při ústním prověřování vědomostí vyučující zohledňovali individuální dispozice žáků, hodnocení bylo vesměs pozitivní a motivující. V jedné třídě zejména v předmětech český jazyk a matematika nejsou rodiče dostačujícím způsobem průběžně informováni o prospěchu. Svědčí o tom velmi nízká frekvence známek v žákovských knížkách. Rozborem kontrolních písemných prací (zpravidla čtvrtletních) bylo zjištěno, že jejich náročnost je v některých případech neúměrně vysoká z hlediska obsahu i rozsahu. Při tomto způsobu prověřování vědomostí je na rozdíl od zhlédnutých hodin minimálně uplatňován individuální přístup.

Atmosféra většiny sledovaných hodin byla velmi vstřícná, klidná, až rodinná. Do vzájemných vztahů mezi vyučujícími a žáky se nemalou měrou příznivě promítá znalost jejich domácího prostředí. Žáci se chovali při výuce i o přestávkách ukázněně. Nižší úroveň verbálního projevu žáků souvisí nejen s mírou jejich postižení, ale i s rezervami v přístupu učitelů k rozvoji této dovednosti.

Plánování, organizace, formy a metody výuky, materiální a psychohygienické podmínky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace jsou hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Výuka ve zvláštní škole má nadprůměrnou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání

Ve výuce ve zvláštní škole i ve třídě pomocné školy celkově převažují pozitiva.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Ředitelka má vytvořenou jasnou dlouhodobou koncepci, která vychází z analýzy specifických vzdělávacích potřeb zařazených žáků a materiálních podmínek školy. Zaměřuje se na rozvoj osobnosti žáka po stránce rozumové, pohybové, citové a morálně-volní. Prioritou je výchovné působení s cílem předcházet negativním jevům v chování. V rámci této prevence škola organizuje pravidelné mimoškolní aktivity (keramiku, vaření, práci s PC, sportovní činnosti, práci v dílně, anglický jazyk). V oblasti materiálních podmínek je cílem zlepšování technického stavu budovy školy. Dlouhodobý výhled je postupně realizován a ředitelka ho podle potřeby průběžně aktualizuje. Dokončena je vnější rekonstrukce objektu (oprava střechy a fasády), připravuje se účelnější využití pozemku školy. V současnosti je již instalován zahradní program (různé průlezký), plánována je úprava zatravněné plochy na záhony pro výuku pěstitelských prací. V rámci vnitřních úprav byly modernizovány dílna pro pracovní vyučování, tělocvična a třída pomocné školy. V podkroví jsou nově vybudovány malá posilovna a videoučebna s kvalitní videotékou i knihovnou, v mezipatře je zřízen počítačový koutek využívaný zejména v době polední přestávky.

Plán práce školy na školní rok 2000/2001 stanovuje základní denní, týdenní a průběžné organizační úkoly. Podrobné, konkrétní měsíční plány navazují na dlouhodobé záměry školy a s adresnou odpovědností vymezují úkoly v oblasti výchovně-vzdělávací, organizační,

kontrolní a ekonomicko-správní. Plnění plánů je pravidelně vyhodnocováno. Hodnocení školního roku, které škola každoročně realizuje, je kritické a poskytuje jí účinnou zpětnou vazbu stejně jako kvalitně zpracovaná výroční zpráva.

Pravidla provozu školy jednoznačně vymezuje Organizační řád včetně dodatků, který zahrnuje všechny podstatné oblasti její činnosti. Všichni pracovníci jsou podřízeni přímo ředitelce.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu má jasně stanovená pravidla a je v souladu s vyhláškou č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Běžný provoz se řídí funkčním Vnitřním řádem obsahujícím všechna ustanovení dle § 15 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

Povinná dokumentace školy je vedena pečlivě, ve stanoveném rozsahu. Nedostatky byly shledány pouze v chybném názvu školy. V Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 1181/2000/Va ze dne 10. května 2000 vydaném Školským úřadem Praha-západ chybí v názvu školy uvedení názvu okresu. Tím je porušován § 2 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb. Ve zřizovací listině čj. V-317/94 ze dne 9. května 1994 vydané Obecním úřadem Rudná je název školy v souladu s uvedenou právní normou.

Ve třídě pomocné školy bylo v jednom případě při klasifikaci čtení na vysvědčení použito jiné než formalizované slovní hodnocení. Tím nebyl dodržen Metodický pokyn MŠMT ČR čj. 10 522/98-24 - Hodnocení žáků pomocné školy. Škola porušuje § 11 odst. 8 vyhlášky MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., tím, že nehodnotí celkový prospěch žáků třídy pomocné školy po absolvování každého stupně, jak stanoví uvedená právní norma, ale po absolvování každého pololetí.

V zavedeném vnitřním informačním systému existují účinné zpětné vazby. Ředitelka využívá možnosti každodenního přímého osobního jednání se všemi učitelkami i správními zaměstnanci. Tím je zajištěna jejich včasná a nezkrácená informovanost. V případě potřeby svolává pracovní porady. Organizování pedagogických rad je funkční, záznamy z nich obsahují relevantní informace o současném stavu školy ve výchovné a vzdělávací oblasti.

Informovanost rodičů o prospěchu dětí je zajišťována především prostřednictvím žákovských knížek. Spádovou oblast školy tvoří zhruba patnáct obcí. Zejména z některých je dopravní dostupnost školy obtížná. Proto je tradiční třídní schůzka organizována jen jednou v roce a zaveden systém individuálních konzultací, pro které je v týdenním režimu pevně stanovena doba. O závažnějších prospěchových nebo výchovných problémech jsou rodiče informováni osobním dopisem nebo jsou telefonicky vyzváni k návštěvě školy.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000 je zpracována dle § 17e odst. 2d zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů a byla projednána na poradě pracovníků školy. Po stránce obsahové má velmi dobrou vypovídací hodnotu. Dle údajů v této zprávě škola neorganizuje zápis do prvních ročníků. Tím nedodrží Metodický pokyn MŠMT ČR čj. 19 843/97-22 k zápisům do školy dětí s těžkým mentálním postižením.

Ředitelka rozhoduje o zařazování žáků do školy v souladu se § 3 odst. 2 zákona č. 564/1990 Sb.

Škola se prezentuje veřejnosti četnými akcemi. Zúčastňuje se pravidelně mnohých sportovních a výtvarných soutěží.

Celkovou atmosféru ve škole výrazně ovlivňuje ředitelka svými osobnostními předpoklady. Upřednostňuje demokraticko-liberální styl řízení, je cílevědomá, pracovníky seznamuje se svými záměry a vytváří jim odpovídající podmínky pro další vzdělávání i seberealizaci.

V pedagogickém sboru působí celkem pět pracovníků, z nichž tři dosáhly odborné

a pedagogické způsobilosti pro výuku ve speciální škole. Metodické vedení učitelek spočívá především v pohospitačních rozhovorech, ve vzájemných konzultacích a v účasti na ukázkových hodinách organizovaných v rámci spolupráce speciálních škol v okrese. Další vzdělávání učitelů dobře koresponduje s potřebami školy, respektive specifickými vzdělávacími potřebami jejich žáků. Má formu účasti v odborných seminářích a samostudia odborné literatury, kterou je škola velmi dobře vybavena. Z inspekčního zjištění vyplývají rezervy na úseku metodické pomoci při zajišťování kontinuity výuky v předmětu pracovní vyučování.

Pro hodnocení práce učitelek jsou stanovena přehledná kritéria. Podle předložené dokumentace ředitelka zaměstnanec hodnotí průběžně, podklady získává zejména pravidelnou kontrolou kvality jejich práce. Pracovníky oceňuje jak finančně, tak morálně. Plán kontrolní činnosti zaměstnankyň Zvláštní školy Rudná ve školním roce 2000/2001 vymezuje hlavní oblasti kontroly, konkrétní kontrolní úkoly jsou stanoveny v měsíčních plánech. Hlavními kontrolními mechanismy jsou hospitační činnost, při které je posuzována kvalita vzdělávacího procesu a plnění učebních osnov a průběžná kontrola pedagogické dokumentace, vykonávání pedagogického dozoru a plnění dalších povinností. Kontrolní zjištění ředitelka s každým pracovníkem osobně projednává a písemně zaznamenává. Z rozboru hospitované hodiny vykonané během inspekce a z kontrolních záznamů je zřejmé, že ředitelka snáze pojmenovává kladná než negativní zjištění. V případě potřeby ale stanovuje opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Méně účinná je kontrola kvality tematických plánů (viz zjištěné nedostatky). Zobecněné výsledky kontrolní činnosti jsou projednávány v pedagogické radě.

Plánování má příkladnou úroveň. Organizování, vedení a motivování pracovníků i kontrolní mechanismy jsou hodnoceny jako nadprůměrné.

Hodnocení kvality řízení

V kvalitě řízení převažují pozitiva.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 1181/2000/Va ze dne 10. května 2000 vydané Školským úřadem Praha-západ
- povinná dokumentace ve smyslu § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, ve znění pozdějších předpisů
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000
- Představa o činnosti ZvŠ Rudná v blízké budoucnosti
- Plán práce školy na školní rok 2000/2001
- Plán kontrolní činnosti zaměstnankyň Zvláštní školy Rudná ve školním roce 2000/2001
- časové tematické plány učiva, individuální vzdělávací plány
- měsíční plány
- hodnocení školního roku 1999/2000
- písemné práce a výrobky žáků
- záznamy z kontrolní činnosti ředitelky
- Vnitřní řád
- Organizační řád

- Přehled nejvyššího dosaženého vzdělání pedagogických pracovníků vydaný ředitelkou (přehled byl v průběhu inspekce konfrontován s personální dokumentací)
- Podkladová inspekční dokumentace
- hospitační záznamy ČŠI
- Sdělení o výsledcích inspekční činnosti čj. O-02-04/9697-5

ZÁVĚR

V oblasti materiálních podmínek a technického stavu budovy školy došlo v posledních třech letech k významnému zlepšení. V současné době má škola pro realizaci obou vzdělávacích programů všestranně velmi dobré podmínky.

Kvalita vzdělávání je nadprůměrná. Pozitivní je zaměření výuky na využití získaných vědomostí a dovedností v praxi a vnitřní diferenciaci výuky realizovaná formou individuálního přístupu. Dílčí rezervy jsou v rozvíjení komunikativních dovedností žáků. Ve škole je zřejmé pozitivní sociální klima a respektování přirozené autority pedagogů. Hodnocení výkonu žáků při ústním prověřování vědomostí je objektivní a individualizované. Forma a rozsah písemného prověřování vědomostí jsou někdy příliš náročné vzhledem k předpokladům jednotlivých žáků v těchto zkouškách úspěšně obstát.

Ve srovnání s předcházejícím inspekčním zjištěním má oblast řízení trvale velmi dobrou úroveň. Koncepční záměry vycházejí z potřeb školy, jsou reálné, účelnost a rozsah plánování odpovídá podmínkám školy. Organizační struktura je funkční se stanovenou odpovědností zaměstnanců za dané úseky práce. Informace pracovníkům i rodičům jsou podávány včas a v potřebném rozsahu, dílčí nedostatek byl shledán pouze v informování rodičů o prospěchu žáků v předmětech matematika a český jazyk. Úroveň vedení a motivování pracovníků spolu s účinnými kontrolními mechanismy se odrážejí v celkově velmi dobré kvalitě výuky.

V práci školy výrazně převažují pozitiva, škola je hodnocena jako velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Jitka Kozáková	.....
Členové týmu	Mgr. Jiřina Veselá	.....
	PaedDr. Jarmila Tóthová	.....

V Kladně dne 7. června 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 19. června 2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
PaedDr. Marie Dvořáková	.....

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad, odbor školství, mládeže a sportu, Zborovská 11, 150 00 Praha 5	2. července 2001	023 278/01-1093
Zřizovatel: OÚ Rudná, Masarykova 94, 252 19 Rudná	2. července 2001	023 277/01-1093

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
xxx	xxx	Připomínky nepodány